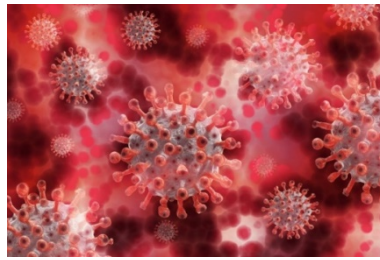

Tản mạn

Những ngày tháng cách ly thời Covid

Lương Nguyên Hiền

Coronavirus

Những ngày tháng cách ly:

Nếu tính tới đầu tháng 5, nước Đức đã bị cách ly xã hội hơn 6 tuần lễ. 6 tuần lễ là thời gian khá dài cho những ngày tháng “nội bất xuất mà ngoại cũng bất nhập”, bó gối nằm nhà chịu trận chờ cho cơn đại dịch Vũ Hán đi qua. Luật cách ly nơi chúng tôi ở, tương đối dễ thở, không bị cảnh “ngăn “đường”, cấm chợ”, không khất khe như ở một số các quốc gia khác, mới bước ra ngoài đã bị cảnh sát thổi còi đuổi về nhà. Các cửa hàng, trường học, công sở, hãng xưởng tuy đóng cửa nhưng người dân vẫn có quyền ra ngoài thở không khí trong lành với điều kiện đứng cách nhau 2 m và vẫn được đi chợ để mua những món đồ cần thiết. Chính phủ Đức cũng chỉ nhẹ nhàng ân cần khuyến cáo mọi người nên ở nhà để tránh lây nhiễm. Họ cũng sợ người dân bị tù túng trong 4 bức tường lâu ngày, nếu không bị virus Corona tới thăm thì cũng ngã bệnh vì trầm cảm. Mà không biết căn bệnh nào trầm kha hơn. Thử tưởng tượng, một gia đình ,2 vợ chồng và 2 đứa con nhỏ ở trong một căn hộ không rộng lắm, sống suốt 6 tuần lễ không đi ra khỏi nhà. Hai đứa con thì chạy nhảy, chơi đùa gần như 24 tiếng đồng hồ một ngày ngoài giờ ngủ, ông chồng thì loay hoay giữa làm việc tại gia (Homeoffice) và trông con, bà vợ thì lúng túng vì chưa quen ông chồng ở nhà lâu ngày như thế. Hai vợ chồng nhìn nhau từ sáng đến tối trong bốn bức tường đâm ra “bất tương phùng” và như thế sẽ đưa đến bao nhiêu chuyện cơm chẳng lành, canh chẳng ngọt. Các nhà tâm lý học còn đưa ra vấn đề bạo lực trong gia đình, xã hội khi con người bị tù túng quá lâu trong một không gian nhỏ chật hẹp. Ở bên Mỹ, đã xảy ra một vài vụ án mạng. Một khách hàng người Mỹ chỉ vì bị nhắc nhở đeo khẩu trang đã nổi cơn thịnh nộ rút súng bắn nhân viên bán hàng chết ngay tại chỗ. Người Đức thì khác hơn người Mỹ một chút, họ không bắn súng để xả cơn giận, mà nếu muốn bắn cũng không biết mua ở đâu, vì bên này cấm bán vũ khí lớn lẫn nhỏ. Họ rủ nhau đi biểu tình, mới đầu có vài trăm sau đó thì vài ngàn người ở các đô thị lớn, nhiều nơi còn tấn công cảnh sát nữa. Đi biểu tình cũng có cái lợi là được ra đường thoải mái không ai bắt bớ, giam cầm, hỏi han vì họ cho rằng đây là quyền căn bản của mình được hiến pháp đứng sau lưng hỗ trợ. Còn nếu không muốn ồn ào náo nhiệt, không muốn xuống đường vì sợ bị lây nhiễm, họ làm đơn kiện chính phủ, đã có trên 1.000 lá đơn tính đến đầu tháng 5 để đòi quyền sống: quyền sống không cách ly, quyền sống không đeo khẩu trang, quyền sống được tự do đi ăn uống thả dạn như cái thừa xa xưa khi loài người chưa biết con virus Corona là cái gì. Các chính trị gia ở Đức cũng điên đầu, không biết làm sao vừa phải hạ hỏa cơn thịnh nộ của người dân bị cách ly lại vừa phải hạ cơn đại dịch Vũ Hán đang hoành hành.

Nhưng trong cơn “bĩ cực” ấy, cũng có cái “hồi thái lai” [1], nếu nhìn sâu nhìn kỹ thì cách ly cũng có phân tích cực của nó chứ không chỉ toàn là tiêu cực. Chưa bao giờ, vợ chồng con cái dưới một mái nhà lại được sống gần gũi gắn bó với nhau lâu dài như thế. Cha mẹ có nhiều thì giờ hơn cho con cái và đó là những kỷ niệm êm đềm, đẹp đẽ cho đứa trẻ, khác hẳn với những ngày tháng phải dậy sớm để được đưa đến trường đi học, tối mịt mới được đón về nhà. Với trẻ con thì như vậy, còn đối với người lớn thì thời gian này cũng là thời gian tuyệt vời để tâm mình lắng đọng xuống, trở về với chính mình, gột rửa bùn nhơ của cuộc đời đâu đó còn đang đọng lại, để làm lại một con người mới sau cơn đại dịch đi qua.

Về mặt xã hội, theo thống kê của chính phủ Đức, nạn trộm cắp giảm đi thấy rõ. Ăn trộm cũng sợ trèo làm vào nhà đang là ổ dịch Covid-19, không biết có lấy được gì không nhưng vợ vài con virus mang về khổ vào thân. Còn dân móc túi, thì càng thê thảm hơn, luật cách xa đến 2 m, đâm ra khó sát lại gần, mà không lại gần thì làm sao móc túi. Thành ra xã hội hôm nay như thời Nghiêu Thuấn mà người Trung Hoa thường ca tụng, nhà không cần đóng cửa và đồ đạc để ở ngoài đường không ai dám lượm vì sợ dính virus. Cũng vì sợ lây nhiễm, con người để ý đến sức khỏe nhiều hơn, ra đường về nhà rửa tay kỹ hơn. Vì cách ly, nhà hàng đóng cửa, nên muốn ăn phải lăn vô bếp, đâm ra ăn uống cũng cẩn thận hơn, nhiều rau bớt thịt nhất là thịt từ các động vật hoang dã. Về giao thông, tai nạn cũng giảm hẳn, không đi đâu thì làm gì có đụng xe, không ra đường làm sao bị xe cán. Tôi chưa bao giờ được tận hưởng cái trống vắng trên đường phố, một mình một cõi thênh thang trên một đoạn đường dài.

Cây cầu sắt (Der einserne Steg) nổi tiếng ở Frankfurt, bình thường rất đông du khách qua lại, thời Covid-19 không có một bóng người (Ảnh Tác giả)

Điều đáng mừng nhất trong thời gian cách ly, mọi việc như dừng lại, con người bớt di chuyển, xe bớt chạy, hãng xưởng bớt phun khói, máy bay nằm ụ ở phi đạo, tàu bè nằm neo ở bến cảng và thiên nhiên được yên nghỉ, phục hồi trở lại trong một thời gian dài. Ở Vũ Hán quê hương của con virus Corona, bầu trời trở lên trong xanh ngắt không đục ngầu vì do bụi xe hơi thải ra. Ngọn núi Himalaya ở Ấn Độ lần đầu tiên sau 30 năm được nhìn thấy từ 200 km mà không bị mây đám sương mù do ô nhiễm che khuất. Cá delphin xuất hiện trở lại ở eo biển Bosphorus, Istanbul bên Thổ Nhĩ Kỳ, nơi chia cắt Âu Á, bình thường nơi đây thuyền bè qua lại tấp nập, đông đúc, không còn đất sống cho sinh vật dưới nước. Ở Venice, Ý, những đàn cá trở về lại những con kênh rạch trong thành phố, bơi tung tăng dưới nước, nơi đây mỗi năm cả chục triệu du khách ghé qua, không lúc nào yên nghỉ. Ở Ấn Độ, dân chúng lần đầu tiên thấy hơn 150.000 con chim hồng hạc bay về nhuộm hồng những nhánh sông thành phố Mumbai. Cơ quan Năng lượng Quốc tế (IEA) cho biết là lượng khí thải CO2 trên toàn thế giới giảm 8% trong năm 2020, đây là độ giảm lớn nhất sau đệ nhị thế chiến. Lệnh cách ly, đã giúp nước và không khí trở lên trong sạch hơn và thiên nhiên đã được trả lại cho động vật hoang dã.

Ngọn núi Himalaya ở Ấn Độ không bị mây mù che phủ (Ảnh Internet)

Cả ngàn con chim Hồng Hạc trên sông ở thành phố Mumbai (Ảnh Getty Images)

Dịch Covid từ đâu tới?

Cho đến ngày 25.5.2020, trên toàn thế giới có hơn 5,3 triệu người bị nhiễm, khoảng 343.000 người bị tử vong, riêng ở Đức có 178.568 người bị nhiễm, 8.280 người bị tử vong vì dịch Covid-19. Nạn thất nghiệp tăng trầm trọng, hàng triệu công nhân bị mất việc, kinh tế lao xuống dốc. Riêng ở Mỹ vào tháng 4 năm 2020 có hơn 30 triệu người thất nghiệp và chưa bao giờ nhiều như thế. Ở các quốc gia có nền kinh tế vững mạnh, công nhân được tiền thất nghiệp tuy chật vật nhưng đủ sống qua ngày. Ở các quốc gia kém phát triển, người dân sợ chết đói hơn là sợ dịch Covid-19, bởi vì nếu bị cách ly ở nhà, không được đi làm thì lấy tiền đâu để mua thức ăn, họ thấy cái chết đói trước khi thấy mấy con virus. Ở Ấn Độ vào tháng 4, cả triệu người đã phải bỏ thành phố trở về lại quê quán của mình vì không có việc làm. Có người vì không có tiền, phải đi bộ cả trăm cây số về nhà và một số đã ngục ngã giữa đường vì kiệt sức. Thấy thật thương tâm, lòng tự hỏi ai là người đã mang tang tóc, đau thương cho đến nỗi này?

Xanh kia thăm thăm tầng trên

Vì ai gây dựng cho nên nỗi này [2]

Có phải vì con vi khuẩn được Tổ Chức Y Tế Thế Giới (WHO) đặt tên là SARS-CoV-2 không? Đúng, nhưng đó chỉ là cái “quả”, không phải là cái “nhân”. Nhà nghiên cứu về động vật nổi tiếng Jane Goodall [3] khẳng định con người là thủ phạm chính của đại dịch. Bà nói “Sự coi thường đối với thiên nhiên, sự thiếu tôn trọng đối với động vật là nguyên nhân gây ra đại dịch”. Bà Goodall, người được tờ Time bầu là 1 trong 100 nhân vật có ảnh hưởng nhất thế giới năm 2019, tiếp “Một thí dụ, nếu chúng ta phá rừng, các loài động vật khác nhau sẽ phải dồn lại sinh sống chung trong một môi trường chật hẹp. Bệnh dịch sẽ dễ truyền từ động vật này sang động vật khác. Một trong những động vật đó nếu tới gần con người, sẽ có khả năng lây nhiễm con người”. Càng ngày, loài người càng xâm lấn thiên nhiên, lấy mất đi môi trường sống của động vật, làm mất đi sự quân bình sinh thái, dẫn đến sự xuất hiện của các bệnh dịch được truyền nhiễm từ thú qua người, như đã từng xảy ra với bệnh dịch hạch (thế kỷ XIV) từ chuột, SARS (2002) từ cây hương, Ebola (2014-2015) từ khỉ,... Gần đây là virus Corona, lây nhiễm do con người gần gũi với động vật hoang dã được bày bán ở chợ thú rừng ở Vũ Hán thuộc tỉnh Hồ Bắc, miền trung Trung Quốc. Đại dịch đã bùng phát ra vào khoảng tháng 12

năm 2019, từ những con dơi được bán ở chợ Vũ Hán. Người Trung Hoa ăn uống theo quan niệm “dĩ hình bổ hình”, dịch nôm na là ăn hình nào bổ hình đó, như ăn óc heo (trư não) bổ não, ăn dương vật của bò (ngẫu pín) cường dương cho đàn ông, ăn dơi để sáng mắt vì dơi bay được trong đêm tối, ăn cây hương có lợi cho sức khỏe, vì cá mập được xem là món ăn đắt tiền và bổ dưỡng. Vừa rồi Hồng Kông mới tịch thu được 26 tấn vi cá lấy từ 38.500 con cá mập [4], chỉ vì loài người muốn ăn mấy vi cá cho ngon, cho bổ mà mấy chục ngàn con cá mập phải chết oan uổng. Ăn không thừa một sinh vật nào, càng hoang dã, càng tươi càng bổ. Để cho tươi, họ mua thú vật còn sống về nhà rồi mới làm thịt. Đây là mầm mống tạo nên đại dịch. Theo nghiên cứu của các nhà khoa học, có khoảng 1,6 triệu loại virus chưa biết đến và trong đó có khoảng 600.000 đến 800.000 loại virus có thể truyền nhiễm qua con người, mà phần đông có ở loài động vật hoang dã.

Ở Đức, các khoa học gia cũng cố gắng đi tìm nguyên nhân từ đâu dịch Covid-19 đã xâm nhập vào đất nước của họ. Theo bản nghiên cứu của Christian Drosten, giáo sư chuyên viên về vi trùng học ở đại học y khoa Berlin Charité, và Andreas Zopf thuộc đại học Magdeburg [6] thì đại dịch bắt đầu đi từ một người phụ nữ Trung Quốc, đã bay tới miền nam nước Đức vào ngày 19.1.2020 để làm việc với hãng chế tạo phụ tùng xe hơi Webasto trong 3 ngày. Người phụ nữ Trung Quốc này, bệnh nhân số 0, sống ở Thượng Hải nhưng bị lây từ cha mẹ tới từ Vũ Hán. Bệnh nhân số 0 đã lây 4 bạn đồng nghiệp Đức trong lúc làm việc chung. Bệnh nhân số 4, người Đức, ngay sau đó đã lây cho 1 đồng nghiệp khi ngồi ăn chung ở căn tin (canteen). Bệnh nhân số 5 là nhân vật chính trong chuỗi lây bệnh dịch. Sự toàn cầu hóa đã đưa con virus Corona theo bước chân con người từ vùng đất xa xôi Vũ Hán đến nước Đức và cả thế giới.

Cuối cùng:

Amazon ở Brazil là rừng nhiệt đới lớn nhất thế giới. Rừng đã bị phá hủy 15-17% diện tích với một tốc độ đáng báo động. Riêng năm 2019, rừng bị chặt phá tăng 85%, khoảng 10.000 km² tức là ¼ diện tích của nước Thụy Sĩ (41.285 km²). Theo tiến sĩ David Lapola, người Brazil, chuyên viên nghiên cứu về sinh thái học, cảnh báo đại dịch như ở Vũ Hán có thể trở lại bất cứ lúc nào nếu chúng ta tiếp tục hủy diệt thiên nhiên và làm mất sự cân bằng sinh thái. Ông cho biết rừng Amazon là nguồn dự trữ virus khổng lồ [5]. Nạn chặt phá, đốt rừng và chính sách đô thị hóa ở Amazon là cơ hội thuận tiện để virus từ động vật hoang dã lây qua người và là đòn bẩy đẩy đại dịch sớm bùng nổ. Ngoài ra, Amazon còn được mệnh danh là lá phổi xanh của trái đất vì hấp thụ một lượng lớn khí carbon dioxide ra khỏi khí quyển, có một vai trò làm giảm thiểu sự biến đổi khí hậu. Một khi rừng nhiệt đới Amazon biến mất vì bị chặt phá, sẽ có hai chuyện xảy ra, một là đại dịch có dịp bùng phát và hai là khí carbon dioxide sẽ bị thải vào không khí, sẽ gây ra tình trạng biến đổi khí hậu và khó giữ được trái đất ở nhiệt độ ngày hôm nay.

Cũng vì ích kỷ muốn ăn ngon, muốn ăn bổ, nên con người đã tạo cho con virus Corona có cơ hội lây từ thú sang người ở Vũ Hán và chỉ với một thời gian ngắn đại dịch đã bùng phát gần như ở tất cả các quốc gia trên thế giới, hiện nay vẫn còn tiếp diễn chưa chịu dừng lại. Đại dịch Vũ Hán đã đưa đến thảm họa trên 5,3 triệu người bị lây bệnh và khoảng 343.000 người bị tử vong trên thế giới (tháng 5 năm 2020). Nếu con người không thay đổi tư duy của mình, không bót tàn phá thiên nhiên và không giữ được sự cân bằng sinh thái thì chắc chắn một điều đại dịch này chưa đi qua sẽ có đại dịch khác tới và thảm họa vì sự thay đổi của khí hậu sẽ tới với chúng ta một ngày không xa. Sự tồn vong của nhân loại là tùy ở chúng ta rất nhiều, bởi con người mới là nguyên nhân chính của bệnh dịch, của những thảm họa do thiên tai mang tới.

Tháng năm 2020

Tài liệu:

[1] Qua cơn bão cực đến hồi thái lai

[2] Chinh Phụ Ngâm, Tác giả: Đặng Trần Côn, Dịch ra chữ nôm: Đoàn Thị Điểm

[3] n-tv.de 11.4.2020: Forscherin gibt Menschen Schuld an Pandemie

[4] Báo online Người Việt 7.5.2020: Hồng Kông tịch thu 26 tấn vi cá, lấy từ khoảng 38,500 cá mập

[5] Báo online futurezone.at 15.5.2020: Das nächste tödliche Virus könnte aus dem Regenwald kommen

[6] Focus online 16.5.2020: Sie reiste für drei Tage aus China ein

Schleichend breitete sich Corona aus: Studie enthüllt Infektions-Kette bei Webasto